

4. РАДИЋ РАДОСЛАВ-РАДЕ
саслушаван 18 јуна 1946 године

18 јун
Почетак у 7,20 часова

Претседник: Наставља се претрес по кривици оптуженог Михаиловић Драгољуба-Драже и осталих. Друзе заставниче, уведите већ досада испитане оптужене и оптуженог **Радића Радослава-Рада**. (Заставник уводи испитане оптужене Драгољуба-Дражу Михаиловића, Мољевића и Виловића и оптуженог Радослава-Рада Радића). Радићу, приђите Суду ближе и седите. Оптужени Радићу, јесте ли разумели оптужницу?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Осећате ли се кривим?

Оптужени: То ће рећи Суд да ли сам крив или нисам.

Претседник: Суд ће донети своју пресуду, али Суд вас пита како се ви лично осећате, јесте ли криви или не?

Оптужени: Ја се не осећам крив, ја ћу казати Суду шта имам, а Суд нека каже своје.

Претседник: Какву сте ви функцију имали марта месеца 1942 године у четницима?

Оптужени: Марта 1942 године?

Претседник: Марта 1942 године шта сте били у четницима? Какав сте положај или функцију заузимали?

Оптужени: У четницима марта нисам имао никакву функцију. Ја сам био онда са Народноослободилачком војском са партизанима.

Претседник: Шта сте били код партизана?

Оптужени: На једној конференцији командант је наредио да ја будем стално код њих у томе одреду.

Претседник: Је ли тада постојала сарадња између партизана и четника?

Оптужени: Јесте.

Претседник: А кад је дошло до прекида те сарадње?

Оптужени: То се кидало још од почетка, исто тако једни су се формирали посебно, а једни заједнички.

Претседник: Добро, јесу ли затим сарађивали партизани и четници?

Оптужени: Јесу сарађивали.

Претседник: А кад је дошло до прекида те сарадње?

Оптужени: Почело се кидати одмах. Дреновић се најпре издвојио, мислим у новембру или децембру месецу. Не могу тачно да се сетим.

Претседник: Које године?

Оптужени: 1941.

Претседник: А кад је на вашој територији наступио прекид?

Оптужени: Већ у фебруару нису сви сарађивали. На пример Прибинић и Лаза Тешановић дошли су посебно у Липовац три сата преко реке, а ја сам био у Јошавци. Они су били посебно тамо. Прибинић и још неке чете у Блатници, као Малић и други редом.

Претседник: Је ли вам познато да су у почетку 1942 године, марта месеца, вођене борбе између усташа и партизана?

Оптужени: Марта месеца водили смо сви.

Претседник: А је ли вам познато да су марта месеца, тачно 31 марта, извесни четници напали једну партизанску болницу?

Оптужени: Јесте, познато ми је.

Претседник: Да ли је ко убијен том приликом и ко је извршио напад на партизанску болницу?

Оптужени: На партизанску болницу извршио је напад Душан Новаковић са неким Ђурићем из црновршке чете и са неким Моравцем из Вијачана, а било их је још ваздан које сам ја видео на брду.

Претседник: Јесу ли убили кога у партизанској болници?

Оптужени: Рекли су неки, ако се ја добро сећам, да су убили два или три, али тачно се не сећам.

Претседник: Кога су то убили, да ли можете да се сетите?

Оптужени: Говорили су да је погинуо у борби неки Личина.

Претседник: А да ли је том приликом убијен лекар партизанске болнице др. Младен Стојановић?²⁷⁷

Оптужени: Не, лекар је после погинуо.

Претседник: А ко је убио Стојановића?

Оптужени: Тај Моравац и тај Новаковић рекли су сутрадан да ће др. Младена Стојановића и још неке предати партизанима или да ће их послати у Вијачане, као што су и раније неке рањенике послали за Вијачане. Ја сам остао на положају и не знам шта је даље било.

Претседник: А шта је било са Младеном Стојановићем?

Оптужени: После три дана ја сам чуо да је Младен погинуо, а и Моравац је после погинуо, и тако ја нисам могао доћи до правог стања.

Претседник: Је ли тај Новаковић био четник?

Оптужени: Новаковић је сарађивао са партизанима, али је био четник.

Претседник: Шта је он био, командир?

Оптужени: Он је био водник али био је све и сва у борбама. Кад је био у борби он је водио чету и нападао је усташе и НДХ војнике и жандармерију. У многим је борбама био.

Претседник: А ко је био његов командант батаљона?

Оптужени: Ја мислим да је био неки Пивашевић, али тај Пивашевић је био у Вијачанима. То је одатле удаљено четири до пет сати.

Претседник: Је ли то био четнички батаљон?

Оптужени: Није, то је био партизански батаљон.

Претседник: Па, како то, партизански батаљон, а убија партизана?

Оптужени: Па тако, они су се тако ваљда организовали.

Претседник: Ко?

Оптужени: Па ти четници.

Претседник: Како то?

Оптужени: Изгледа да је вођена пропаганда. Сазнао сам да су неки курири Дреновића били у Источној Босни и да су после, пред которварошку битку од 17 фебруара, говорили да четници треба сами за себе да се организују. Дреновић је био горе на левој обали Врбаса, а Тешановић између Врбаса и Врбање. Јошавка је одмах на десној страни Врбање, а Прибинић је удаљен 30 километара. Било је војника који су из Прибинића ишли на положаје по 30 километара. Тако су се измешали, и онда је то ишло од уста до уста да четници треба сами за себе да се организују. Пре тога, на једно десет дана, тамо је био Осман Карабеговић. Били су затегнути односи. Осман је вршио улогу неког политичког комесара, само је био виши, а Данко²⁷⁸ је био командант одреда, и они су тамо држали састанак.

Тужилац: Говорите о неким куририма, о којим се то куририма ради, чији су то курири?

Оптужени: То су Дреновића курири који су били код капетана Пејића.

Претседник: Због чега су ти курири ишли код Дангића?

Оптужени: Те курире је слао Дреновић да виде какво је стање у Источној Босни.

Претседник: Јесте ли ви тада чули за постојање Дангића у Источној Босни?

Оптужени: Само сам чуо, али се нисам мешао с њиме.

Претседник: А Дреновић?

Оптужени: Дреновић је слао курире да виде стање у Источној Босни.

Претседник: Значи ли то, кад су дошли курири, да су донели поруку да се треба против партизана борити?

Оптужени: Па, тако ће нешто бити. Осим тога четници су долазили децембра и јануара месеца из Источне Босне и били су размештани по четама. Неки су били и убијани, почела се већ правити гужва. То је било источно од мога села, на пример у Прибинићу, Блатници. Дреновић је био преко Врбаса, а Тешановић између Врбање и ових. *Тада је дошао Карабеговић и Данко. Они су рекли да се треба обрачунати са четницима и ликвидирати оне који се осећају четницима, а већина се људи осећала четницима, јер су као такви и дошли у чету.* Изгледа да су неки бежали из чете прњаворске, па су тако ударили на тога Новаковића. Онда су се тамо договорили Душан Новаковић, тај Ђурић и тај Моравац и после тога су ударили на партизански штаб. Онда су одмах позвали народ из око 50 села, из око 30 до 40 села. Тамо је била војска и тада се расправљало о свему томе. *Расправљао је и народ, па је речено да они неће више партизанску команду и изнели су разлоге зашто су се завадили са партизанима.*

Претседник: Ви нам не испричасте како је дошло до напада на партизански штаб и до убиства чланова партизанског штаба. Како је дошло до тога да је Новаковић напао на партизански штаб и како је дошло до тога да су побили извесне људе, па и др. Младена Стојановића?

Оптужени: *Кад је после доласка Данка рекао да треба четнике ликвидирати, а сви су се осећали четницима, они су после тога напали партизански штаб.*

Претседник: А рањенике?

Оптужени: Ваљда су тамо некога требали разоружати. Ја сам тамо био тек после два месеца. Тамо су били рањеници који су били у борби са Лазом Тешановићем, па су ваљда због тога били кивни на њих.

Претседник: Је ли одржан тада какав састанак четнички у Опсјечком?

Оптужени: То је било сутрадан после напада на партизански штаб. *Одржан је четнички састанак на који је био позван народ из 30 до 40 села и народ се одлучио за четнике. Ту су долазили и људи из крајева партизанских из Јошавке, Штрба итд., али сам за то тек после сазнао.*

Претседник: А шта сте ви били ту?

Оптужени Радић: Прво ништа.

Претседник: Па онда даље?

Оптужени Радић: Је ли 1 априла?

Претседник: Јесте.

Оптужени Радић: 1 априла кад сам дошао ту ја сам знао Петра Алексића који ме је довео тамо, и видео сам да су раскрстили са партизанима. Церовић је био мирнодопски четник и мени су одмах рекли да кажем: „Са вером у Бога“, и ја сам рекао, јер је било много људи из 50 села, одборника и војника, можда 200. И како је била таква ситуација нисам могао никуда, немамо ниједног човека са којим сам могао разговарати.

Претседник: Шта сте постали тада?

Оптужени Радић: Тада су ме изабрали за команданта батаљона.

Претседник: Кога?

Оптужени Радић: Четничког.

Претседник: Како се звао тај батаљон?

Оптужени Радић: „Мркоњић“.

Претседник: Јесте ли држали какав говор том приликом?

Оптужени Радић: Ја нисам држао говор, али је држао Церовић.

Претседник: А кад сте постали командант босанских четника?

Оптужени Радић: Концем јуна или почетком јула 1942 године.

Претседник: Како је то било, како сте ту ушли?

Оптужени Радић: Била је једна конференција у Српском Гацком код Добоја.²⁷⁹ Ту је конференцију припремио Лазо Тешановић, а после и ја кад смо се састали. У Јошавцима била је једна конференција где су били команданти и командири, око стотину и више из околних места, где су тада одлучили да се изабере једна зајед-

ничка команда. И отишли су у Српско Гацко код Добоја, где је било осам одреда, озренски код Добоја, борјански и други, и на тој конференцији они су изабрали особље, и мене су изабрали за команданта. Али сваки командант да да по једног човека и да не сноси један одговорност, него да је сноси сви.

Претседник: Који су од четничких команданата били на тој конференцији?

Оптужени Радић: Био је поп Саво Божић, Цвијетин Тодић, Лазо Тешановић, онда сам ја био са Илијом Малићем, онда је био Вукашин Марчетић, Јово Мишић,²⁸⁰ тамо код Бања Луке из неког одреда. Од Дреновића био је изасланик.

Претседник: Какав је састав тога четничког штаба који је тамо изабран?

Оптужени Радић: Је ли командант?

Претседник: Ко је командант?

Оптужени Радић: Мене су изабрали за команданта.

Претседник: Ко је начелник штаба?

Оптужени Радић: Вукашин Марчетић.

Претседник: Ваш помоћник?

Оптужени Радић: Мирко Топић, резервни поручник, иначе учитељ.

Претседник: А који су ушли као претставници у штаб?

Оптужени: За зрмањски одред Бране Лазичић, а ови што су именовани били су претставници тих одреда уједно. За Мишића је ушао неки Зеџ, а за Тешановића неки Мирко Џомбић. То је команда, па да се успостави веза са Дражом Михаиловићем. То је била само таква команда.

Претседник: *Какви су закључци донети на конференцији од 25 маја?*

Оптужени: *25 марта?*

Претседник: *Маја. Ви сте имали прво једну кратку конференцију у Прибинићу. Је ли било у Прибинићу?*

Оптужени: *25 маја у Прибинићу.*

Претседник: *Какви су закључци донети?*

Оптужени: *Изабрано је командно особље за одреде.*

Претседник: *Какви су закључци донети у погледу партизана?*

Оптужени: *Онда је била отворена борба са партизанима и сви су се команданти тукли са партизанима.*

Претседник: *Је ли донет закључак да се води отворена борба са партизанима.*

Оптужени: *Уколико нападају партизани.*

Претседник: *А какав је закључак донет у погледу става према Немцима и војсци НДХ?*

Оптужени: *Није никакав. Ми смо се још увек борили са усташама, али истога дана је стигло писмо од попа Саве Божића из Требаља у коме је казао и јавио да је направљен споразум са НДХ у Добоју, тако да не нападају више и казао је да не могу више издржати нити могу народ сачувати, јер је НДХ надмоћнија и потисла*

народ из села, а они треба да добију времена да се припреме и доцније акцију да почну.

Претседник: Је ли тим споразумом предвиђена заједничка борба против партизана?

Оптужени: Ја се тачно не сећам, али знам да су они водили борбу са партизанима.

Претседник: Ко?

Оптужени: Поп Сава Божић и Цвијетин Тодић.

Претседник: А јесу ли водили борбу заједно са трупима НДХ против партизана?

Оптужени: Ја мислим да нису.

Претседник: С ким су босански четници прво направили споразум у 1942 години? Да ли са домобранима, усташама, Немцима, и ко је све направио?

Оптужени: Дакле овако. Прво је направио Дреновић, он је направио први споразум са НДХ.

Претседник: Кад?

Оптужени: Он је направио раније, ја се не сећам, **можда** још у марту месецу. Ја мислим у марту.

Претседник: А које године?

Оптужени: 1942.

Претседник: Ко је после направио споразум?

Оптужени: Онда, кад смо ми, одред борјански... После тога направио је Вукашин Марчетић, онда Лаза Тешановић, концем маја...

Претседник: С ким?

Оптужени: Исто са НДХ.

Претседник: Ко је био са стране НДХ?

Оптужени: Ја нисам био тамо. Они су рекли са генералом Брозовићем.

Претседник: А после?

Оптужени: После сам добио писмо од попа Сава Божића кад сам био на Прибинићу. Два четника отишла су у Бању Луку из мога одреда и тамо су били код генерала Брозовића. Они су тамо склопили неки усмени споразум тако да се не напада и да се врати народ који је избегао. *Било је око 30 села из којих је народ избегао...*

Претседник: *Кога дашума?*

Оптужени: *То ће бити између 25 маја и 1 јуна.*

Претседник: *Шта су садржавали ови споразуми који су закључивани са НДХ?*

Оптужени: *Ови споразуми...*

Претседник: *Да ли су се четници обавезали да признају НДХ?*

Оптужени: Они су се обавезали, али поп Сава овако је писао мени? *Ми смо признали НДХ, али пошто НДХ неће постојати ми то чинимо само зато да добијемо у времену и да се успостави веза са широм командом... и тако у томе смислу.*

Претседник: А кад сте ви направили први споразум са властима НДХ?

Оптужени: Онда на Прибинићу, кад сам изабран за команданта одреда, онда сам добио писмо од попа Саве. Ту су једни били за споразум, а једни против споразума. Онда је одлучено да се састанемо у Поточанима, не сећам се тачно, после недељу дана да се састанемо и да о том већамо. Стварно дошло је командно особље, мислим четвртог или петог јуна. *Било је и одборника, не сећам се колико.* Два дана се већало о томе хоће ли се направити споразум и шта ће се урадити. *Народ је рекао и одборници, пошто су истиснути из села молили су и тражили да се направи споразум...*

Претседник: Па добро, јесте ли направили споразум?

Оптужени: Јесте. Онда је било већање и умолили су мене да одем. Ја сам отишао.

Претседник: Куда?

Оптужени: Да одем код генерала Брозовића.

Претседник: Где? У које место?

Оптужени: У Бању Луку. Ја сам отишао, али прво да одем код Лазара Тешановића и да чујем шта је направио. Ја сам дошао код Лазара Тешановића. То је било, не сећам се тачно, осмог или деветог јуна. Тамо је био Лазар Тешановић, Вукашин Марчетић и Урош Дреновић. *Он се тужио и казао: „Ја сам направио споразум, али нисам зато што волим усташе и Немце, него народ је истеран у шуму“.* У том смислу рекао је и Тешановић.

Претседник: Је ли Дреновић већ тада сарађивао и са Немцима?

Оптужени: Са Немцима не знам, само са НДХ, са генералом Брозовићем је сарађивао.

Тужилац: Је ли то био усташки генерал?

Оптужени: Генерал Брозовић је био домобрански пуковник, а после је постао генерал.

Претседник: Да ли су овим споразумом, који су закључили четници са НДХ, четницима биле одрешене руке? Јесу ли власти НДХ пристале на то да четници могу да нападају усташе?

Оптужени: Нису биле, али дешавале су се и такве ствари...

Претседник: Није важно шта се дешавало, него како је било по уговору.

Оптужени: Они су се обавезали да се не могу нападати усташе, *али су стварно нападали.*

Претседник: То ћемо да видимо после, да ли је било напада и колико. Јесте ли ви закључили уговор са генералом Брозовићем?

Оптужени: Јесте. Онда сам отишао са Видом Видовићем, правником, у Бању Луку, али он је тамо изнео неке закључке и ја сам тада рекао да ми не можемо на то пристати, да ћемо ми да се консултујемо, са народом и нека поврати народ, да он може орати, *јер је било око 20 хиљада отераних у шуму...*

Претседник: Је ли то био споразум за заједничку сарадњу против Народноослободилачке војске, против партизана?

Оптужени: Ја се не сећам...

Претседник: Присетите се, то је важно.

Оптужени: Можда је било и о томе.

Претседник: Јесте ли се ви и остали четнички команданти обавезали да ћете добровољно учествовати у сузбијању и уништавању „комунистичко-бољшевичких банди заједно са оружаним снагама НДХ."

Оптужени: То се Дреновић обавезао, а ми смо рекли да ћемо после доћи.

Претседник: А Цвијетин Тодић?

Оптужени: Не знам.

Претседник: А поп Саво Божић?

Оптужени: Поп Саво Божић је рекао да је само признао НДХ.

Претседник: А Марчетић?

Оптужени: Тодић, поп Саво и Марчетић су једнаки.

Претседник: А Тешановић?

Оптужени: Исто као и они.

Тужилац: Сви ви, четници у Босни, били сте се споразумели са НДХ.

Оптужени: *Јесие, јер народ је био у шуми.*

Претседник: Видите, овде је тужба приложила један уговор (чита): „Вукашин Марчетић, надсатник бивше југословенске војске, сада заповедник четничког пука „Мањача“, Јован Мишић, наредник југословенске војске, заповедник првог батаљона четничког пука „Мањача“, Савановић Петар, заповедник четврте чете, Дреновић Урош, сатник бивше југословенске војске, по занимању учитељ, заповедник четничког батаљона „Кочић“, са стране претставника хрватских државних власти састанку су присуствовали: велики жупан..., генерал Брозовић Иван, пуковник, Новак Виктор, заповедник хрватске треће оружане пуковније у Бањи Луци и Бељан-Мирко Стожерник.... закључен је уговор.... при разговору смо констатовали...", дакле они су закључили уговор „... Тачка 1) Припадници четничких постројби са просторије Кључ, Вакуф, река Врбас до Бање Луке, ... признају врховништво Независне Државе Хрватске и као припадници НДХ изјављују приврженост и оданост НДХ..." Тачка 2, 3, 4... четничке постројбе, одреди, стављају следећу примедбу, да очитују приврженост и оданост... четници са озренског подручја да имају управу својих општина... б) у вези са хрватским оружаним снагама суделују добровољно на сузбијању и уништењу комунистичких бољшевичких банди, те да у ту сврху задрже оружје..." И то све под оним „За дом спремни... Састављено тада и тада између претставника државних власти НДХ велики жупан проф. др. Цетар Гвоздић, заповедник бањалучког здруга пуковник Брозовић Иван и стожерник Бељан Мирко, с једне стране, а са четничке стране заповедник четничког батаљона „Обилић" г. Тешановић, замјеник заповједника батаљона Мркоњић, Алексић Цветко и командир друге чете истог батаљона Станковић и бивши народни посланик Максим Тешић... Припадници четничких постројби са простора десне стране Врбаса до ријеке Угље и даље Угљом итд. Претставници четничких постројби стављају следећу примедбу, да желе управу својих општина, да у вези са хрватском

оружаном снагом суделују добровољно на сузбијању и уништењу комунистичких бољшевиистичких банди, те да у ту сврху задрже оружје.... Четничке постројбе суделоваће добровољно у сузбијању и уништењу комунистичких бољшевиистичких банди заједно са осталим оружаним снагама НДХ под опћим заповједништвом заповједника ове оружане снаге, при чему ће заповједници четничких постројби заповедати својим постројбама..." Дакле, заједно са усташама, то је уговор са усташама.

Оптужени: То су направили Дреновић и Тешановић.

Претседник: (чита даље) „... Четничке постројбе могу изводити самосталне неопходно потребне акције месног значаја на овом територију, те ће на време известити заповедника оружаних снага. Потребно стрељиво за суделовање у акцијама издаваће се четничким постројбама, као и осталим постројбама оружаних снага... четничке постројбе са својим претставницима обавезују се у сваком правцу да помогну државну власт НДХ у сређивању општих прилика на овоме делу државног подручја и у ту сврху пружиће сваку помоћ ... Предње одредбе ступају на снагу одмах по потписивању. У Бањој Луци дана 23 свибња 1942, Велики жупан жупе Сана и Лука др. Гвоздић, усташки стожерник, заповедник бањалучког здруга Брозовић Иван, а са четничке стране Тешановић, Тешић..." и други.

Претседник: Ево опет уговора о признавању врховништва НДХ (даље чита докуменат): „... да, док постоји опасност од партизанских банди четничке постројбе сарађују добровољно са хрватским оружаним снагама на сузбијању и уништењу партизана и да у ту сврху задрже оружје под контролом хрватских војних власти. Кад престане потреба за држање оружја код четничких постројби ове ће га предати хрватским државним властима уз награду која ће се одредити ... 6) уколико то ситуација буде захтевала издаће хрватска државна власт четничким постројбама итд... 7) четници који буду рањени у борби са партизанима могу се лијечити у болницама и амбулантама као и остали припадници оружаних снага НДХ..."

Тужилац: Уговор који је закључио Радић?

Претседник: (чита даље): „... 8) припадницима четничких постројби признаће се награда и одликовање уколико се истакну у борби против партизана..." Потписи... Четничке постројбе да добровољно суделују итд... Велики жупан Милан Бандовић, заповедник четврте пешадиске дивизије Богдан Мајетић и усташки потпуковник Иван Шојац, а за озренски одред Тодић, начелник штаба Цвијетин Ђурић..." и други.

Дакле Дреновић, Тешић, Божић, Арнаутовић и, ево, писмено има, а не као што сте мало час рекли.

Оптужени: Молим.

Претседник: Ево вашег писменог уговора. Поред осталог у записнику стоји: (чита): „Записник састављен у Великој Жупи Сана и Лука између претставника државних власти НДХ с једне стране

и с друге стране између заповедника четничких постројби Радослава Радића..."

Тужилац: Ко је од усташа био?

Оптужени: Од усташа био је Мирко Бељан, усташки стожерник.

Претседник: (Чита даље записник): „... Четничке снаге суделују добровољно на разбијању и уништењу комунистичко-бољшевичких банди, те у ту сврху задржавају оружје, четничким постројбама признаје се право на одликовање и награду уколико се особито истакну у борби против комуниста, четничке постројбе суделују добровољно у сузбијању и уништењу комунистичко-бољшевичких снага заједно са осталим оружаним снагама при чему ће заповедници четничких постројби заповедати својим постројбама и могу изводити самосталне локалне операције..." Затим следећу потписи: „... великог жупана Сане и Луке, др. Гвоздића, заповедника бањалучког здруга Брозовића, усташког стожерника Мирка Бељана и заповедника четничких одреда Борје Радослава Радића..."

А ето видите, Радићу, да није тај ваш разговор са Брозовићем био тако усмен, ви сте закључили и писмени споразум о сарадњи четника под вашом командом са усташама у борби против Народно-ослободилачке војске. Добро, то вам предочавам.

Оптужени: Молим вас да ли могу да кажем још нешто. Ја сам био само жртва, сви су они около мене направили споразум, и поп Саво Божић, и Цвјетко и Теших. Ми нисмо имали куда. *Народа је било око 20.000, само ондје из Бањалучког среза који је био исШеран у шуме, и ако је нешШо поШписано*, ми нисмо рачунали да ћемо оно што је потписано извршити.

Претседник: То ћемо видети после.

Оптужени: То је једно. Дреновић сам пристао је да постави жандармерију, али је у ноћи послао Вукашиновића да нападне жандармерију и он је то учинио. На овај начин ...

Претседник: Како сте ухватили први пут везу са Дражом Михаиловићем?

Оптужени: Ми смо послали једно писмо крајем јула или почетком августа.

Претседник: Које сте послали писмо?

Оптужени: Послали смо Дражи Михаиловићу. Ишли су преко Требаве и дошли у Мајевицу.

Претседник: Шта је даље било?

Оптужени: Тамо су нашли неког капетана Рачића, или мајора, ја не знам, не сећам се.

Претседник: Шта сте писали у том писму?

Оптужени: Ми смо писали да смо се организовали у Северној Босни...

Претседник: У Централној Босни.

Оптужени: Да, у Централној Босни. Писали смо да смо се организовали и известили какво је стање код нас. Тражили смо инструкције и официре да нам пошаљу.

Претседник: Да ли сте известили Дражу Михаиловића о закљученим споразумима?

Оптужени: Јесмо обавестили. Само да ли је Дража Михаиловић добио писмо, ја не знам.

Претседник: Шта је даље било?

Оптужени: Рачић је рекао да је то јавио преко радиостанице и да курири не могу наћи господина министра, него да се они врате, а он ће њега извести.

Претседник: Је ли вам отписао Рачић?

Оптужени: Јесте.

Претседник: А шта?

Оптужени: Он је рекао овако: „Добро је што сте направили споразум, али чувајте се да вас Хрвати не преваре. Припремите се да спроведете мобилизацију. Што се тиче борбе са партизанима добро је. Ако вас партизани нападну браните се. Ускоро ћемо добити оружје које ће доћи авионима из Енглеске“. Даље каже да ћемо, кад добијемо наоружање, ступити у борбу против Немаца и против усташа.

Претседник: Јесте ли ви одговорили на ово Рачићево писмо?

Оптужени: Јесмо.

Претседник: А шта сте одговорили?

Оптужени: Ми смо тражили радиостаницу, а он је рекао да се пошаље по радиостаницу. Ја сам слао једног човека, али нам радиостаница није дошла. Капетан Тешић саставио је писмо и потписао тих свих осам претставника одреда и послао Рачићу.

Оптужени: Је ли то оно писмо број 163 од 15 септембра 1942 године упућено Драгославу С. Рачићу, команданту церске бригаде. (Претседник чита): „Драги наш брате, по формирању заједничке команде свих осам одреда у Босни...“ и тако даље.

Оптужени: Јесте.

Претседник: (чита) „На територији напред поменутих одреда са комунистима је прочишћено још пре оснивања ове команде. Између осталих поменућемо само територију Борјанског војно-четничког одреда чији је командант брат Раде Радић, који је био у борби која је трајала 75 дана непрекидно и који је поубијао око 60 вођа и најагилнијих чланова Комунистичке партије, као на пример др. Младена Стојановића, команданта Босанске Крајине, Весића, ЈТичину, секретара оперативног штаба Босне, Данка Митрова-Шпанца, команданта четвртог одреда, Милана Радмана, правника и политичког комесара, Веру Винтерхалтер, новинарку и правника из Београда, др. Херџола, из Бање Луке, и многе друге, не рачунајући стотине иоубијаних бораца из њихових редова...“

Претседник чита даље писмо: „Важно је да нам по куририма јавиш кога дана мислиш да питаш команданта и да јавиш за нашу молбу како би могли организовати дочек, а тако исто да нам Лондон преко радија јави да ће ово оружје послати на означеном месту шифром. Милица је добро. Ово да се понови два до три пута како би ми, знаковима који су нам раније достављени, означили

место спуштања које смо напред навели." (Следују потписи осам претставника четничких одреда међу којима и четничког команданта Борјанског одреда Раде Радића).

Је ли тачно ово писмо?

Оптужени: Молим вас, ја могу дати једну примедбу на то. Тачно је да је писмо писано. Ја сам био командант одреда а помоћник је био у одреду неки Китић. И како нам је Рачић одговорио да не можемо добити станицу, Пејић се наљутио па је дометнуо ова убиства. А ако је ко од комуниста у борби погинуо ја нисам лично тамо био.

Претседник: А је ли тачно да су поубијани ови?

Оптужени: Није тачно.

Тужилац: А зашто су написали.

Оптужени: Написали су да се похвале. Дозволите још нешто ви ћете видети из писама (ја нисам писмен), али ви ћете закључити да је један писао једно, други друго, трећи треће, шта су хтели то су писали. Више пута су дометнули што ја нисам хтео а на крају што је истина не треба крити.

Претседник: Ко је напао партизанску болницу у Борју?

Оптужени: Батаљон Прибинић.

Претседник: Јесу ли четници напали болницу?

Оптужени: Четници су дошли и разоружали.

Претседник: А у Масловарама?

Оптужени: Исти батаљон Прибинић.

Тужилац: У ком је одреду био батаљон?

Оптужени: Прво није био, после је био.

Претседник: Ко је напао на партизански штаб у Чечави?

Оптужени: Сима Миладић.

Претседник: Ко је напао на партизанску болницу на Чемерници?

Оптужени: Лаза Тешановић је водио борбу. Ја сам се састао са Лазом на Скендер Вакуфу. Он је водио тамо борбу. Ми смо остали два до три дана.

Претседник: Јесу ли сви четнички батаљони, четнички одреди били под јединственом командом штаба босанских четничких одреда?

Оптужени: Између 25 маја и 30 јуна постојала је команда одреда а дотле су били самостални батаљони.

Претседник: Да ли су сви четнички команданти потпадали под вашу команду од момента формирања штаба босанских четника?

Оптужени: Јесу онда, а то је било концем јуна и почетком јула.

Претседник: Јесу ли вам одговарали о своме раду и јесте ли ви били обавештени о њиховом раду?

Оптужени: Ја морам рећи неке ствари, али *Шо* није директан одговор. Знамо добро да смо ми у записнику о избору *Ше* команде написали да се војска дисциплинује, да несме бићи крађа и пљачке, да се не сме догоди *Ши* ниједно убиство а да се не јави.

Претседник: Јесу ли сви ти одреди од момента оснивања штаба босанских четничких одреда били под вашом командом. Од момента када сте ви изабрани за команданта босанских четничких одреда?

Оптужени: Јесу.

Претседник: Је ли, према томе, они одговарају за свој рад вама?

Оптужени: Стварно одговарају.

Претседник: Јесу ли вас обавештавали о своме раду?

Оптужени: Слали су извештаје.

Претседник: Јесу ли четници у 1942 години икада учествовали у борби против Народноослободилачке војске заједно са усташама, домобранима и Немцима и где?

Оптужени: Године 1942 партизани су нападали од Грмеча на Немце и четнике који су били на Мајевици. Немци су тамо били једно време.

Претседник: Јесу ли у исто време били и четници и Немци?

Оптужени: Ја нисам био тамо. Упућени су били четници. Ми смо били дужни да помажемо једни друге, и команда је слала четнике. Водио их је начелник штаба Вукашин Марчетић. Да ли је он ратовао с њима ја не знам. Враћао се више пута. Тамо су биле слабе борбе.

Претседник: Ко је држао положај на Кадиној Води?

Оптужени: Чуо сам да су Немци тамо држали положај.

Претседник: И ко још?

Оптужени: Не знам. Ја сам чуо да су Немци држали.

Претседник: Само Немци?

Оптужени: Само Немци. Тако сам чуо.

Претседник: Како је поступано према вама у затвору за време истраге?

Оптужени: Па тако, добро.

Претседник: Јесу ли вас тукли?

Оптужени: Нису.

Претседник: Јесу ли вас мучили? Јесу ли вам изнудили признања?

Оптужени: Има ствари које сам требао да кажем, али нисам имао оловке, а заборавио сам.

Претседник: А оно што сте казали? Је ли тачно ово што сте казали (чита): „Не сећам се тачно датума, али чини ми се да је било октобра 1942 године када је Вукашин Марчетић, начелник штаба босанских одреда, водио борбу против партизана за Мркоњић Град и Манчу. Једни су држали положаје по шумама, а Немци, домобрани и усташе држали су положај на Кадиној Води.

Претседник: То је на том сектору где је био и Урош Дреновић. Је ли то тачно?

Оптужени: Ја сам чуо за то.

Претседник: Знате ли за борбу на Ситници?

Оптужени: Нисам ја водио ту борбу.

Претседник: А јесте ли чули за ту борбу?

Оптужени: Чуо сам.

Претседник: Знате ли да су били у бункерима заједно Немци и четници?

Оптужени: Можда Вукашин.

Претседник: А знате ли да је Дреновићева жена погинула заједно с Немцима у бункеру?

Оптужени: Чуо сам. То је било у зиму.

Претседник: У зиму, 18 новембра.

Оптужени: Јесте.

Кад је дошао пуковник Врађешевић, он је казао да Вукашин Марчетић и Дреновић шурују са Немцима. *Ја сам им писао да не могу Немци с њима командовати.*

Претседник: Ко је то рекао?

Оптужени: Рекао је пуковник Врађешевић.

Претседник: Врађешевић рекао. Добро. Да ли сте ви пре хватања везе са Рачићем имали везе са Врховном командом?

Оптужени: Са Врховном командом не. Почели су долазити људи од конца октобра па у новембру. То су били они од Дангића.

Претседник: Када је дошао Врађешевић у команду босанских четничких одреда?

Оптужени: Дошао је месеца септембра. Нашли смо се у Требави. Он је дошао био са Стевом Фотићем.

Претседник: Какав је његов задатак био?

Оптужени: Он је рекао да га је одредио Г. Министар за Босанску Крајину.

Претседник: Који г. министар?

Оптужени: Дража Михаиловић.

Претседник: А, Дража Михаиловић! Па шта је казао?

Оптужени: Да организујемо четнике.

Претседник: Је ли вам показао Дражино пуномоћје?

Оптужени: Мени то није показао, а и ја сам се устручавао да питам, јер он је био виши официр.

Претседник: Добро. Када сте се видели са Дражом Михаиловићем и јесте ли имали директну везу?

Оптужени: Никада нисам ухватио директну везу. Први пут сам се састао у Прањанима 1944 године, концем јуна или јула.

Претседник: А када сте ухватили директну везу са Дражом Михаиловићем?

Оптужени: Никада. У октобру месецу 1944 године дошао је Бора Митрановић у Требаву и тамо се састао са мојим помоћником. Том приликом дао је неке усмене упуте и онда је отишао. Након месеца-два дана вратио се и онда је дошао у Требаву, јер су партизани-пролетери из Крајине дошли на овај сектор, Горјански, и нас отцепили од Требаве. Онда је дошао Митрановић и остао све док ја нисам смењен око првог септембра 1944 године.

Претседник: У чије име је говорио Митрановић?

Оптужени: У име Врховне команде Драже Михаиловића, у име четника.

Претседник: Када је дошао како се претставио?

Оптужени: Он је дошао и рекао да је делегат Врховне команде.

Претседник: А какву вам је поруку донео? Какву поруку у погледу партизана, какву у погледу Хрвата и Немаца?

Оптужени: Што се тиче борбе против партизана, он је и сам организовао и водио борбу, а у погледу других рекао је: припремање, *и са њима борба треба да буде.*

Претседник: Како припремање?

Оптужени: Припремање, да се ојачамо, да се организујемо у целој држави, у томе смислу.

Претседник: Је ли се слагао да се одржава контакт са окупатором?

Оптужени: Ја сам имао још један састанак са Немцима, мислим у месецу марту. Немци су стриктно тражили да сви команданти дођу на разговор. Ја сам дошао у Карановац.

Претседник: Добро. Какву сте поруку примили? Једну: борбу против партизана, - а какву у погледу НДХ и Немаца? Да ли је дозвољено тактизирање?

Оптужени: Молим вас, то ће боље рећи Врањешевих. Ја сам заборавао.

Претседник: Кажите ви уколико се сећате.

Оптужени: Дакле, и јесте и није. Митрановић је био дволичан човек. Када је дошао ја сам тражио смену, осмог августа, да се пошаљу официри. То сам казао и уочи конференције на Колашину, 2 маја 1943 године. Тражио сам моју смену.

Претседник: Добро. Јесте ли добили такво писмо од истакнутог дела Врховне команде, од Остојића?

Оптужени: Јесам од Остојића.

Претседник: Шта је казао Остојић у погледу вашег рада, не мислим вашег личног?

Оптужени: Он је рекао да ће Бора Митрановић дати упуте и казао је у томе писму да ће бити борбе са партизанима, када се организујемо. Писало је да се организујемо у томе смислу да ће Енглези у најскорије време почети слати оружје.

Претседник: Је ли у томе писму критикован или одобраван ваш рад?

Оптужени: Ја нисам видео да је ма у чему мој рад нападан, *казао је само, гледајте да сачувате народ.*

Претседник: Да ли је пре доласка Митрановића дошао од Врховне команде један човек код вас који вам је донео упутства?

Оптужени: Не сећам се.

Претседник: Да вас потсетим, Ратко Мишић?

Оптужени: Да, Ратко Мишић, знам, они су били браћа од тетке са Мишићем, командантом бригаде, који је сада у затвору у Сарајеву. Он је дошао концем новембра 1942 године; био је дошао онда из Србије и донео је један папир, на коме је било око 20 разних тачака. Тамо је стајало у томе смислу како треба да се организујемо, *како треба четници да се дисциплинују, да се искорени пљачка, да буду сложни*, да се спроведе мобилизација и даље је речено, што се тиче Немаца, Бугара, Италијана, и окупатора уопште, „с њима како можете“, а противу комуниста водити борбу. Доле је био потписан начелник штаба Врховне команде, који је

тај начелник био не сећам се, само знам да то није био Дражин потпис.

Претседник: Кад је то било?

Оптужени: Концем новембра и почетком децембра 1942 године.

Претседник: Да ли сте ви какав извештај и преко кога подносили Дражи Михаиловићу?

Оптужени: Казао сам вам, поднео сам то писмо које је дошло на Мајевицу осмог, то је прво писмо. Па онда првога децембра 1942 године имали смо конференцију и опет је упућено писмо, а да ли је Дража добио то писмо ја не знам. Ја нисам никада имао везе са Дражом. Они су ми увек говорили као да је станица покварена, тако да нисам имао никакве везе.

Претседник: Јесте ли се виђали лично са Дражом Михаиловићем?

Оптужени: Јесам 1944 године у селу Прањанима.

Претседник: Зашто сте долазили у Србију?

Оптужени: Издао ми је наређење Остојић да одем у истакнути центар Врховне команде и тада ми је Врањешевећ, кога сам нашао у средњој Босни наредио да идем у центар.

Претседник: Шта сте разговарали са Дражом Михаиловићем?

Оптужени: Врло мало. Он је био нерасположен, ту је било много официра, и он ми је казао да идем у Централни национални комитет.

Претседник: Кога сте нашли тамо?

Оптужени: Тамо су били неки чланови Комитета.

Претседник: Који?

Оптужени: Били су Кујунџић, Мољевић, Мулалић и тако даље.

Претседник: Јесте ли разговарали с њима?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Јесте ли том приликом у Прањанима разговарали са Дражом Михаиловићем?

Оптужени: Јесам, само пет минута. Били смо на ручку, то је био више приватан разговор и кад сам пошао казао ми је да поздравим Врањешевећа. У Централном комитету добио сам упутство број 5. и казали су ми да сам члан Централног националног комитета.

Претседник: Јесте ли ви Дражи Михаиловићу, Националном комитету и Мољевићу изложили читав рад, како је на терену, како је извршена организација? Јесте ли их обавестили о споразуму склопљеном са НДХ? Једноставно јесте ли поднели реферат о целоме вашем раду?

Оптужени: Јесам.

Претседник: Јесу ли вам или не одобрили такав рад? Је ли вам одобрио такав рад Дража Михаиловић?

Оптужени: Питали су ме да ли сам извршавао њихова наређења. *За ово што сам био са Брозовићем казао сам да смо их само заваривали.*

Претседник: Јесу ли одобрили ваш досадашњи рад?

Оптужени: То је било 1944 године. А ја сам био са Хрватима, са Брозовићем 1942 године. *Они су слегли раменима. Питали су ме јесмо ли сачували народ. Казао сам јесмо. Питали су ме како.*

Тузилац: *Како сте сачували?! Пошто си побио оне партизане, како си сачувао народ?!*

Претседник: Јесте ли ви у Прањанима постављени за члана Централног националног комитета.

Оптужени: Јесам.

Претседник: То је као признање за ваш досадашњи национални рад!

Оптужени: Ја не знам шта је.

Претседник: Кад сте се други пут састали и видели са Дражом Михаиловићем?

Оптужени: У Жабарима, срез Брчански, месеца октобра 1944 године.

Претседник: Јесте ли разговарали тада са Дражом?

Оптужени: Јесам али кратко.

Претседник: Јесте ли са неким из његове околине разговарали?

Оптужени: Састао сам се са Комитетом али седнице нису одржаване јер они су из Србије онда кренули, видело се да је узбуркано стање и мало се говорило и разговарало. Они су кренули из Србије и дошли у Босну.

Претседник: Ко је био од Централног националног комитета ту кад сте ви били октобра у Жабарима?

Оптужени: Био је др. Мољевић, др. Виловић, Мулалић, Предојевић и не знам како су се други звали.

Претседник: Јесте ли ви тада Дражи Михаиловићу или члановима Централног националног комитета поднели реферат о вашем раду од последњег виђења у Прањанима.

Оптужени: Па јесте, питали су ме. То је био приватан разговор. А са Дражом нисам разговарао.

Претседник: А из Комитета.

Оптужени: Седели смо за ручком и тако смо разговарали.

Претседник: Је ли ту био Мољевић?

Оптужени: Питали су ме шта сам радио. Ја сам казао био сам на неколико зборова на Јаворини и другим и да је упутство бр. 5 тамо продрло пре но што сам ја дошао. Курири су донели упутство бр. 5.

Претседник: Је ли Централни национални комитет учинио какве примедбе у погледу вашег рада у времену од виђења у Прањанима па до виђења у Жабарима. Кад сте у Жабарима поднели реферат је ли Комитет направио какве примедбе.

Оптужени: Не сећам се; нисмо ни разговарали.

Претседник: Јесте ли ви закључили какав споразум са Немачком командом у Бања Јуци о заједничкој борби босанских четника и Немаца против Народноослободилачке војске?

Оптужени: Ја сам дошао на Карановац са Бором Митрановићем. Био сам тамо позван. Тамо су били команданти Мишић и Марче-

тић. То је важило за бањалучко иодручје. И онда смо сви команданти добили позив од Немаца да дођемо на преглед. Тамо је био пуковник Врањешевећ и он је рекао да ја идем на преговоре. Ја сам рекао да никако нећу ићи, али сам на крају рекао да ћу ићи ако самном још неко пође. Тако је било одређено да идем ја, Брана Лазичић и Лука Радић. И дошли смо у Бања Луку. Тамо су дошла два капетана и један трећи, који је био тумач. Разговарали смо, они су тражили да нешто потпишемо. Ја сам рекао Лазичићу: шта ћемо сад? Лазичић и Лука Радић рекли су: ми морамо потписати све штогод од нас траже, а кад се извучемо одавде, онда - шума. И стварно смо неке ствари потписали. *Али ви се можете уверити да то нисмо извршили, јер већ после два три месеца Немци од нас поново траже исте ствари, јер ми нисмо испунили уговор који смо потписали.*

Претседник: Јесте ли о овим разговорима са Немцима известили Врховну команду и преко кога?

Оптужени: Не, само је Бора Митрановић знао.

Претседник: Је ли он известио Врховну команду?

Оптужени: То ја не знам.

Тужилац: А шта је Бора Митрановић био код вас?

Оптужени: Делегат Врховне команде. *Али ми нисмо ништа извршили од оног уговора, и ја сам од Боре Митрановића стално тражио да будем смећен.*

Претседник: Јесте ли ви одликовани од четника и чиме?

Оптужени: Ја ништа нисам добио. Ја сам чуо од Врањешевећа - каже да је он предложио да будем одликован Карађорђевоом звездом и да будем унапређен у чин потпоручника, што је мени било врло неугодно; ја имам 57 година и шта ће ми чин потпоручника. Али никакав папир ја нисам добио.

Претседник: Да ли сте ви добијали од домобрана и Немаца муницију?

Оптужени: Концем 1942 и јануара 1943 ја сам био болестан. Лазић је био мој помоћник, он је са Луком Радићем нешто шкрабао, писао, доносили су ми писма да потписујем, ја сам онако болестан потписивао. Ваљда су и добијали муницију. Да ли су и добијали, ја не знам. Али чим је дошао Бора Митрановић...

Претседник: Објасните ви нама какав је уопште на читавој тој територији, која је потпадала под штаб босанских четника, какав је био однос четника према Немцима и према усташама?

Оптужени: Према усташама? Усташе нису смеле да дођу на нашу територију.

Тужилац: Је ли то по уговору?

Оптужени: Где Год је био усташа, био је убијен.

Претседник: А четници, јесу ли они могли да иду код усташа?

Оптужени: Нису ни четници.

Тужилац: А јесте ли ви силазили у Бања Луку?

Оптужени: Та два пута јесам.

Тужилац: Па што вас нису убили?

Оптужени: То су били иреговори.

Претседник: Какве сте ви имали директиве од Врховне команде у погледу става према Немцима и усташама?

Оптужени: Једино што је Мишић донео тај папир.

Претседник: Па шта се каже тамо?

Оптужени: Каже се: Према окупатору како можете, а док се организујемо биће нападнут и окупатор.

Претседник: Јесте ли известили др. Мољевића и Кујунџића на састанку с њима да сте направили споразум са Немцима и шта су вам ова двојица одговорили, шта су вас питали тим поводом?

Оптужени: Не сећам се.

Претседник: Дела присетите се.

Оптужени: Говорио сам им о Хрватима и рекао да нисам ништа извршио, говорио сам и о Немцима и опет рекао да нисам ништа извршио.

Претседник: А шта они рекоше?

Оптужени: Кујунџић ме је питао да ли је то под пресијом урађено и јесам ли штогод извршио? Ја сам одговорио да ништа нисам извршио.

Претседник: А Мољевић?

Оптужени: Не сећам се да сам говорио уопште с њиме.

Претседник: Малочас сте рекли да сте говорили и с њиме.

Оптужени: Говорио сам и с њиме, али се не сећам да сам говорио о томе.

Претседник: А је ли ту био присутан и Мољевић?

Оптужени: Разговори су вођени тако један дође, други оде, нису сви били заједно.

Претседник: После ослобођења наше земље јесте ли се ви предали народним властима или сте били у одметништву?

Оптужени: После ослобођења ... остали су иза Драже др. Мољевић и др. Виловић. И ја сам остао са њима тамо у некој шуми Узломачи и били смо у Узломцу.

Претседник: Узломац је јужно од Прњавора и одатле се силази у Масловаре?

Оптужени: Јесте. Били смо у Узломцу. Мислили смо да ће доћи до амнестије, или тако нешто ...

Претседник: Како ви овде испричасте, споразуми су били потписивани за сарадњу са окупатором и усташама, и велите да нисте од тога извршивали ништа, - је ли тако рекосте?

Оптужени: Ћути и не одговара на постављено питање.

Тужилац: Не сме да каже, зна да има докумената.

Претседник: Јесте ли чули питање?

Оптужени: Чуо сам.

Претседник: *Много дуго ћушите са одговорима.* Имате ли шта да одговорите по овом питању или не? Јесу ли ваши четнички одреди сарађивали активно са усташама, домобранима и Немцима у борби против Народноослободилачке војске?

Оптужени: Молим вас, све је то било разбацано, можда је неко и сарађивао.

Тужилац: Јеси ли ти сарађивао, то пита претседник.

Претседник: Јесу ли одреди под вашом командом сарађивали са усташама и Немцима у борби против Народноослободилачке војске?

Оптужени: Ми се јесмо борили против партизана, али не под немачком командом.

Претседник: А јесте ли се заједно са Немцима борили?

Оптужени: Нисмо никада заједно са Немцима.

Претседник: А ваши одреди?

Оптужени: Марчетић је ...

Претседник: Шта је вама био Вукашин Марчетић?

Оптужени: Начелник штаба.

Претседник: Је ли он водио борбе са усташама и Немцима заједно против партизана - да или не?

Оптужени: Ваљда јесте.

Претседник: А Урош Дреновић?

Оптужени: Јесте.

Претседник: А Јазар Тешановић?

Оптужени: Не знам, нисам био са Лазом.

Претседник: А поп Сава?

Оптужени: До 1943 није било уопште партизана код попа Саве.

Претседник: *Кад су партизани ослободили Прњавор?*

Оптужени: *Прњавор први пут јануара месеца 1942-1943 године. Тамо се онда један четник, на пример Форкапа, споразумео са партизанима да заједнички нападну Прњавор.*

Претседник: Јесу ли партизани дошли до испред Дервенте и спустили се на Саву?

Оптужени Радић: Нисам имао везе.

Претседник: Јесте ли имали извештај?

Оптужени Радић: Нисам имао извештај.

Претседник: Је ли се Митрановић појавио на вашем терену?

Оптужени Радић: Он је дошао онда кад су се партизани повукли. Партизани су се без борбе повукли са те територије.

Претседник: Добро! (чита: Штаб - службено - 18 децембра 1942 године. Новаковићу Душану. Ком. бат. „Мркоњић" и свима браћи четницима и командирима чета. Положај.

Оригинални акт са потписом: „Р. Радић, Начелник штаба мајор Врањешевећ."

Каже: Ако ви мислите да је потребно да тамо са вама седимо и да погинемо да би тим ситуација била спашена, ја ћу то и учинити. Али ја сам овде да организујем све друго и да добијем помоћ од других одреда. Немцима је стало да се држи положај Челинци да комунисти не продру Бања Луци, а нама је у интересу да комунисти не продру ка Прњавору и Поточанима. Остани и даље са Немцима у споразуму. Био сам јутрос са немачком командом из Дер-

венте који су обећали своју иуну сарадњу у борби са комунистима. Са вером у Бога за Краља и Отаџбину." (Смех у дворани)
 Је ли ово оптужени Радићу најпунија сарадња четника са Немцима у борби против Народноослободилачке војске?

Оптужени Радић: Ја сам тада био болестан, ја сам то рекао. (Смех у дворани)

Претседник: Али нису били болесни одреди, команданти и чете?

Оптужени Радић: Душану Новаковићу је наређено да се уклони од Челинца а ови нека нападају, а он да се повуче у лево.

Претседник: Има мало и у лево, али ово је много у десно, ова ваша сарадња. Кажете лепо: „остани и даље са Немцима у споразуму." Не ради се о неком другом споразуму него о битци, о положају.

Тужилац Минић: Је ли као код Драже што „уништити" значи „разместити", шта значи реч „споразум" код тебе? Кажи Раде Суду.

Претседник: (Наставља да чита: - онда број 14, 13 јануара 1943) - то је онда кад ви кажете да се са сектора Свињар - Поточани-Прњавор-Србац-Дубрава итд. да су се партизани повукли без борбе. То је тада у то време 13 јануара и они се нису повукли јер су јединице Народноослободилачке војске почеле да се крећу ка југу 30 јануара. Је ли тако?

Оптужени Радић: Ја сам био болестан у то време. (Смех у дворани)

Претседник: (чита - у изводу) „13 јануара. Требовање по коме да нам се изда нижа муниција, и то: 26.000 метака за пушку „маузер" калибра 7/9, - и словом двадесет шест хиљада, даље, 4.000 и словом четири хиљаде метака за пушку „манлихер" калибра 8 милиметара, 4.000 и словом четири хиљаде метака за француску трометку, затим бомбе, бацаче мина и осталу муницију, која је потребна за поуну 250 бораца четника који се налазе на положају према партизанима на сектору Прњавор Клешице(?) итд. Командант Радић. - Је ли то сарадња са усташама или не? (Оптужени ћути) Да или не?

Оптужени: Нисам био тамо; ја сам казао да сам био два месеца болестан.

Претседник: Јесте ли потписали ово требовање?

Оптужени: Јесам. Лалић ми га је поднео и ја сам потписао.

Претседник: Јесте ли ви општили са Немцима?

Оптужени: Једанпут су долазили Немци.

Претседник: Ја ћу вам прочитати још један акт, од 17 јануара 1943. Бр. 17 (чита у изводу) Команданту немачке војске у Бања Луци. Трупe немачке војске које су биле 16 о. месеца упућене да оперишу против партизана од Клашнице ка Дервенти, повратиле су се и ако није дошло до додира са партизанима, јер су ови груписали своје снаге према Прњавору, који је јуче у 2 сата пао у руке партизанима. Четници борјанског одреда.... То је ваш одред. Ви сте командант босанског четничких одреда и командант Борјанског одреда. Је ли тачно?

Оптужени: Тачно. У то време нисам имао везе са Душаном Новаковићем.

Претседник: Ево шта даље каже. Четници борјанског одреда, који су сарађивали са немачким трупима заузели су положаје који су одређени и сад их држе, а то су положаји на Деветини и Хрвањанима код православне цркве. Потребно је да се упуте јаче немачке снаге које би сарађивале са четницима, пресекле овај пут партизанима, повратиле опљачкану робу и партизанима који су заузели Прњавор пресекли отступницу. Изненадио ме је немачки командант Липкрет који изјављује да уопште нема партизана итд. На темељу овога упозорити Липкрета да не даје извештаје који не одговарају стварности и да сумња у сарадњу четника да се у сарадњи са немачким трупима боре против комуниста. Као што је горе наглашено молим да изволите упутити немачке снаге што хитније, којима би био задатак да оперишу у правцу Прњавора и Горшана. Командант Р. Радић.

Претседник: Оптужени Раде Радићу, је ли ово сарадња са немачким окупатором у борби против Народноослободилачке војске?

Оптужени: Кажем вам, молим вас ја нисам био сам. Њих је било осам и што су ми поднели - у то време сам био болестан - то сам и потписао.

Претседник: А ево и једно овакво писмо. „Немачка команда Бања Лука. 14 фебруара 1943 године. Господину команданту четника Раду Радићу. Положај”.

„Потврђујем ваш извештај да је приспело две и по до три хиљаде четника на подручје Јошавка... наређујемо вам:

1) Четничке јединице имају да у југозападном правцу надиру тако да се пребаце преко реке Врбаса и Угра дне 16 фебруара 1943 године и то на простор од Црне Ријеке до Мокрог Луга.

2) Затим имају да одмах заузму цесту Језеро-Мркоњић Град-Чађевица. Препреке које се на овој цести налазе имају се одмах уз помоћ цивилног становништва одстранити.

3) Има се успоставити веза са немачком војском која се налази у близини.

4) Даље ангажовање биће наређено од тамошњег команданта немачке војске.

5) Пребеглице које се, на темељу из авиона бачених летака - исканица, јаве или предају не смеју се стрелјати него се имају предати најближој немачкој јединици. Ово тачно извршити. Немачка команда одел И.Ц.” И овде потпис неког Швабе капетана.

Оптужени Раде Радићу, је ли ово пуна сарадња четника са окупатором Немцима у борби против Народноослободилачке војске?

Оптужени: Ја сам казао, молим вас, ту је било подваљивања пуно, јер и овај пут четници су дошли из Озрена, али тамо није било партизана нити је пукла иједна пушка, нити су ступили у борбу.

Претседник: Је ли ово сарадња или није?

Оптужени: Како Суд узме.

Претседник: Добро. Узећемо у помоћ још једно писмо.

Тужилац: Је ли то издаја народа?

Оптужени: Како Суд нађе.

Претседник: Не, како Суд нађе, већ је ли то издаја народа Југославије, издаја српског народа?

Тужилац: *Издаја српског народа.*

Оптужени: Молим вас.

Претседник: Објасните ви нама је ли то издаја?

Оптужени: *Ви сте били продрли у Ше крајеве.* Партизани су продрли у те крајеве.

Тужилац: *Ово је Суд.*

Оптужени: *ОпросШите молим вас, ја нисам толико отесан, да знам како се Говори.*

Претседник: *Знате ви како се ради.*

Тужилац: А јесу ли Немци непријатељи народа?

Оптужени: Непријатељи су свима.

Тужилац: Јесте ли ишли са Немцима?

Оптужени: Са Немцима само толико да се остане жив и да се *на-род заштити.*

Тужилац: А како се нисте плашили да нећете остати живи ако се борите са партизанима?

Оптужени: *Тако је народ хтео и тако је било наређено.*

Тужилац: *Зар је народ хтео сарадњу са Немцима?*

Оптужени: *Партизани су се повукли. Ми нисмо били кадри тући се са Немцима. Нас је било 1500 пушака, а око нас је било....*

Тужилац: *Јесу ли се партизани тукли?*

Оптужени: Партизани су пошли тамо, па су остали једно време. Затим су добили наређење да се повуку према Прозору и отишли даље, *а ми смо остали са народом.*

Претседник: Прњавор су заузела два батаљона пролетерске дивизије.

Оптужени: Колико се сећам тамо су били и четници при заузимању Прњавора.

Претседник: Нису, нису. А да ли вам је познато када је од момен-та доласка окупатора у Прњавору у православној цркви први пут после окупације одржана служба?

Оптужени: Ја не знам.

Претседник: Хоћете ли да вам кажем. Онда кад су дошли партизани јануара 1943 године.

Претседник: Предочићу вам још један докуменат (чита): „Команда босанских четничких одреда бр. 92...

... Докле сте ви били болесни?

Оптужени: До половине фебруара.

Претседник: Ево, ово је докуменат од после половине фебруара, то је од 18 фебруара (наставља са читањем): „... Командантима четничких одреда у Босни I, II, III итд. итд... наш став према Немцима и Хрватима остаје исти све дотле док они не покажу да имају друге намере према нама, него што су их имали. Нарочито са Немцима треба одржавати један коректан став у односима. На концу напомињем да сам успео да ухватим нове везе са фактори-

ма који управљају са четничком борбом, о чему можемо да обавестимо иретставнике појединих одреда када дођу у ову команду..." - потпис командант Раде Радић.

Оптужени: Молим вас, ви видите из ових писама, ја сам их све потписивао, али...

Претседник: Али, увек једно те исто: сарадња са Немцима и усташама. Једно писмо пише један, друго пише други, потписује увек Раде Радић, а у сваком писму једно те исто - сарадња са усташама и Немцима.

Тужилац: *То је зато што је потписивао, а други су писали...*

Претседник: (Чита): „Домобранска болница... заповедништво..." То је лечење четника у болници. Ево други докуменат: (чита) „Немачка команда Бањалука одел ИЦ - записник прегов»]а који су дана 6 марта 1943 године одржани код одеа ИЦ између вође четничких одреда Рада Радића и господина капетана Конопаски-а, са стране немачке команде... Присутни са стране четника: Раде Радић, Брана Лазичић, Лука Радић - А са стране Немаца: Конопаски, капетан др. Буријан... у задње време врло су учестале пљачке на четничком подручју... Четничко вођство се обавезује да ће све починитеље недела, које ће немачка војна сила појединачно затражити, сместа изручити за расправу односно суђење. Четничко вођство се обавезује да ће све дезертере, које ће немачка команда именовати сместа изручити, Четничко вођство нарочито наглашава немачкој војној сили своју лојалност и обавезује се да неће ни у ком случају поради против немачких и хрватских интереса те да ће се за то побринути да се тако што ни у редовима четника не дешава." Је ли ово сарадња са Немцима, овакав споразум?

Оптужени: Ја сам рекао у погледу овога, ја сам, нас тројица, одређени смо отишли.

Претседник: Јесте ли потписали?

Оптужени: Јесам, под пресијом.

Претседник: Је ли то издаја?

Оптужени: *Тамо негде, 45 дана после, наћи ћете у једном писму у књизи о издајничком раду Драже Михаиловића, коју сте израдили, где се Немци туже да нисмо ништа извршили и нападају нас. Ми смо потписали под пресијом, с Немцима смо морали јер смо знали како је народ страдао на Козари и другим местима. Треба-ло је некако очувати народ?*

Тужилац: *Ко је чувао народ? Јесу ли усташе убијале народ?*

Оптужени: Јесу.

Тужилац: А јесте ли створили споразум са усташама?

Оптужени: Тако је *хтио народ. Борили смо се.*

Тужилац: Јесте ли убијали партизане?

Оптужени: Партизани су нас нападали.

Тужилац: И с правом, кад ви идете с усташама и Немцима. *Требали су вас све побити.*

Бранилац: *Охо.*

Тужилац: *Изгледа да г. бранилац сматра да не треба слуге окупатора убијати.* Радићу, не увиђаш ли да дајеш одговоре који немају смисла?

Претседник: Ево опет једног писма немачке команде команданти-ма четника Радићу, Озреновићу, Тешановићу, Јовану Мишићу, Вукашину Марчетићу: „Предуслов за ову сарадњу је да се предају сви они немачкој команди који су криви, а исто тако имају да се предају они који су пребегли из редова хрватске војске четници-ма". Тражи се испуњавање уговора од 26 фебруара. „Команда треће бригаде Кочине... заповеднику посаде Варцар Вакуф, свим четничким стражама, пошто је 11 јула истекао рок прописане шифре то се иста замењује, а за наредну седмицу прописује се следећа". Значи, имали сте заједничку шифру.

Оптужени: То је нешто Дреновић на своју руку.

Претседник: Добро, ово је под вашом командом.

Оптужени: Дреновић је био једно време, кад није био с нама.

Претседник: Ево како ви изгледате за време Четврте непријатељске офанзиве: „Број 92, свима командантима четничких одреда. Ова команда такође је обавештена да јаке четничке снаге из Херцеговине против комуниста оперишу од Прозора према Бугојну и даље исто тако из Книнске Крајине четничке снаге оперишу против комуниста и партизана у правцу Дрвара". Ви сте значи тачно обавештени о току Четврте непријатељске офанзиве. Јесте ли знали за операцију која се зове Четврта офанзива?

Оптужени: Ја се не сећам, прва, друга...

Претседник: Ево, тачно сте обавештени, морали сте добити од некога: „Кад се овом дода, да јаке формације немачке и италијанске војске против партизана оперишу на самом Грмечу, где су разбијене главне партизанске снаге и заплењени њихови магацини, и пошто су партизанима одузети градови Босанска Крупа, Бихаћ, Петровац и Кључ, при чему су партизани имали огромне губитке, треба рачунати са тиме да ће партизанске снаге у најкраће време бити потпуно разбијене..." и тако даље... *„Наш став према Немцима и Хрватима остаје исти све дотле док они не покажу да имају друге намере према нама, него што су имали."* Нарочито с Немцима треба одржавати један коректан став у односу - Раде Радић".

Претседник: Ево, ви достављате немачкој команди по команданту, ађутанту Божићу... Ко је тај Божић?

Оптужени: Је ли то Сава Божић?

Претседник: Не, М. Божић.

Оптужени: Не знам.

Претседник (Чита): „Доставља се један извештај Дреновића с тим да се одмах спроведе немачкој команди у Бањој Луци, да се хитно тражи муниција и помоћ у људству, авионима..." и тако даље. Новембар 1943 године.

Оптужени: Ја нисам тада био командант.

Претседник: А, ево, ви сте као члан Националног централног комитета...

Оптужени: Тада нисам ни то. Ја скоро годину дана нисам вршио никакве функције од 1 септембра 1943 године па до 1944, до почетка августа.

Претседник: Ево вашег прогласа 25 јула 1944 године: (Чита) „Одлуком Врховне команде југословенске војске у отаџбини и Централног националног комитета Краљевине Југославије од 16 јуна 1944 године постављен сам за члана Централног националног комитета Краљевине Југославије. Истом одлуком итд.... С вером у бога, за краља и отаџбину ... члан Централног националног комитета..." и тако даље, и тако даље...

Оптужени: То је тачно.

Претседник: Према томе да не би још даље читали ове документе, којих има невиђено много, јесте ли ви оптужени Раде Радићу, сарађивали са усташама и немачким окупаторима у борби против свога народа, против Народноослободилачке војске.

Оптужени: (Не одговара. Ћути).

Претседник: Јесте ли оваким својим радом починили издају свога народа и издају отаџбине?

Оптужени: Молим вас, добро, признајем да **ту** има погрешака и тако да је рађено, али то није било све по мојој жељи. Опет кажем такви су ме људи окружавали, *али народ је рекао, гледао је, разумете, како ее је страдало на другим местима, па је Гледао не би ли ухватио само на времену, па ће онда ... рачунало се да ће проћи пола године или још неколико месеци, мислило се тако, па дотле да народ не страда.*

Претседник: Је ли вам Дража Михаиловић поручио да можете да користите окупатора и с њиме да тактизирате и да ратујете против Народноослободилачке војске?

Оптужени: Да се ради против комуниста, то јесте, а што се тиче тактизирања то молим питајте Вранешевића, он ће боље знати рећи него ја.

Претседник: Јесте ли добили писмено од делегата Врховне команде за Западну Босну, капетана Боре Митрановића, од 23 марта 1943, дакле у току Четврте офанзиве? Потписани „командант четничких одреда краља Петра другог Брату Мишићу" потписаном од Врховне команде, добио је депешу и наређење следећег садржаја: „1) комунисти, после неуспешне борбе у Западној Босни, упућују своје главне снаге у Херцеговину..., 2) Немци држе Ливно, Шуицу, Прозор... Италијани су окупирали Раму, док су наше јединице на простору Вратница - Имотски. По неким подацима Тито је са 100 људи и са штабом прешао у Шековиће. Мањи делови снага комуниста упутили су се... 3) наша је намера да *користимо окупатора и, чувајући их с.е,* предузмемо гоњење разбијених, и то веома енергично, ових разбијених партизана у циљу чишћења... *свију српских крајева до Саве.* 4) У Санцаку смо све Турке по селима ликвидирали, сем оних по градовима. Заузели смо Бјеле-

миће код Калииовика, и тако даље. 5) Мајор Хасан Кадић именован за четничког команданта... итд." На крају писмо се завршава: „Уништити комунисте и извршити организацију. Вама и свима вашим борцима братски поздрав - Чича." - „Подносећи вам примљене депеше молим вас да по њима у свему поступите. Још једанпут молим брата Дреновића да ме обавести и да поднесе извештај о путу у Ливно капетана Боре Митрановића." Је ли ово сарадња? Јесте ли ви добијали оваква упутства из команде да тактизирате.

Оптужени: По томе изгледа и могло је бити да је Бора имао радиостаницу у Требави, али мене није обавештавао. *Кад сам ја хтео да јавим нешто преко радиостанице он ми је рекао да не може.*

Претседник: Је ли вам Бора Митрановић рекао да тактизирате?

Оптужени: Знате, Бора је такав човек, једанпут вам каже да тактизирате, а други пут контра. Он је дволичан човек.

Претседник: А је ли тактизирао Бора Митрановић?

Оптужени: Он лично није, али је шуровао са Дреновићем.

Претседник: А дволичан је човек, кажете?

Оптужени: И ово што пише о муслиманима и о партизанима код Прозора, он је то некако докучивао, али мене о томе није обавештавао. Ја о томе нисам знао ништа.

Претседник: (чита једно писмо генерала Брозовића Вукашину Марчетићу из кога се види да је Брозовић обавештен о нападу четника на партизанае, о недостатку муниције код четника, о сарадњи четника са немачким трупима на челу са генералом Хутлицом. У писму се спомиње и неки азарић, који са Хутлицом и Немцима помаже борбу против партизана.) Је ли ово сарадња са Немцима и усташама?

Оптужени: То је Вукашинов посао.

Претседник: А је ли Вукашин био под вашом командом?

Оптужени: Па, јесте. Али када је дошао Врањешевевић ја сам Вукашина упозорио да се кане тога тактизирања са Немцима.

Претседник: Одмор петнаест минута.

Одмор је почео у 9,25 часова.

(После одмора у 9.55 часова)

Претседник: Наставља се претрес. Уведите оптужене (После увођења оптужених). Оптужени Радићу, поновићу вам једно питање из истраге: Шта су вам рекли Мољевић и Кујунџић кад сте били са њима на састанку поводом споразума направљеног са Немцима, који сте ви потписали?

Оптужени: Питали су ме јесам ли ја извршио тај уговор. Ја сам рекао да нисам извршио.

Претседник: А они шта су вам одговорили?

Оптужени: Кажу, уколико ниси извршио, а спасавао си народ, онда не сносиш никакву одговорност.

Претседник: Друже тужиоче, ако имате питања изволите.

Тужилац: Да ли сте се ви, оптужени Радићу, кадгод фотографисали са Немцима и усташама?

Оптужени: Ја се фотографисао нисам. Ја сам био у Бањој Луци.

Тужилац: А ко је овде на овој фотографији? (Помоћник тужиоца капетан Јовановић показује оптуженом фотографију)

Оптужени: Моја је слика ту.

Тужилац: Ко је то десно?

Оптужени: Ја не знам да сам се сликао са таквом људескаром.

Тужилац: А ко је у средини?

Оптужени: Војник, неки Хрват.

Тужилац: А лево, на крају?

Оптужени: Неки немачки војник.

Тужилац: Немачки генерал... А ко је на овој слици (помоћник тужиоца капетан Јовановић показује оптуженом другу фотографију). Ко је то у средини?

Оптужени: Ја не знам.

Тужилац: Личи ли то на вас помало?

Оптужени: Јок, брате.

Тужилац: Јесте ли сигурни да нисте? На овој слици су немачки генерал, домобран и Раде Радић...

Оптужени: *Молим вас ја се никада нисам сликао са таквим људескарама.*

Тужилац: Добро Радићу. Јесте ли ви имали два сина и јесу ли погинули обојица као партизани?

Оптужени: Погинули су у борби против усташа и Немаца.

Тужилац: Ко је вас могао наговорити да идете у четнике?

Оптужени: Народ је тако хтео.

Тужилац: Ко је вас наговорио да се борите против партизана?

Оптужени: Опет народ. Убиће и мене ако нећу како они хоће.

Тужилац: Је ли народ био у партизанима?

Оптужени: Био је док га нису ови наговорили.

Тужилац: Који ови?

Оптужени: Четници.

Тужилац: Одакле су дошли четници?

Оптужени: Опколили су од свих села. Опколили су Барчетић, Вејиновић, Лаза Тешановић, с друге стране Сима Миладић и батаљон Јошанички, а унутра опет су били четници.

Тужилац: Ви стално говорите народ. А је ли у партизанима био народ?

Оптужени: Јесте, *али ти крајеви Где сам ја био одустали су.*

Тужилац: Јесу ли ти крајеви сарађивали са партизанима?

Оптужени: Јесу, једно време.

Тужилац: Ко наговори поједине да се окрену против партизана?

Оптужени: *Они су се побојали да ће побити оне који су се четнички осећали.*

Тужилац: Да ли су на то имали утицаја Дангићеви курири?

Оптужени: Сигурно да су.

Тужилац: Јесте ли се ви састали са којим Дангићевим куриром у то време?

Оптужени: Нисам.

Тужилац: Кад сте се ви састали са четницима, јесу ли вам скинули петокраку звезду?

Оптужени: Јесу.

Тужилац: Шта су вам казали том приликом?

Оптужени: Казали су: „Ко неће с нама ми ћемо се с њим лако обрачунати." Ја нисам могао наћи ослонаца ни код једног човека.

Тужилац: Јесу ли усташе побиле на стотине хиљада Срба?

Оптужени: Јесу.

Тужилац: Јесу ли Немци убијали Србе и палили куће?

Оптужени: Јесу.

Тужилац: Сећате ли се похода Немаца и усташа на Козару?

Оптужени: Сећам се.

Тужилац: Како сте ви могли као Србин да правите споразум са Немцима и усташама?

Оптужени: Допустите да одговорим на то. На Козари су били партизани. Око њих се стезао обруч Немаца и усташа. *Народ се повлачио, и то је натерало народ оног нашег краја да су једним делом направили споразум са Хрватима. И онда се народ повлачио у Гомилама, а партизани су се борили; али, када су видели да се не могу више извући, они су отишли у Грмеч, што је народа могло отићи отишло је а остали народ је остао и страдао.*

Тужилац: Пазите, Радићу, сада. У Босни живе Срби, Хрвати и муслимани.

Оптужени: Јесте.

Тужилац: Кога је у 1942 години било највише у партизанима?

Оптужени: Било је Срба.

Тужилац: Срба највише. А кога је било највише у вашим одредима?

Оптужени: Највише је било Срба.

Тужилац: Јесу ли Срби који су били у партизанима правили споразум са Немцима и усташама против четника?

Оптужени: Нису правили.

Тужилац: Јесу ли се тукли против Немаца и усташа?

Оптужени: Тукли су се.

Тужилац: Па кад је тако, и када су и ваши одреди били српски, зашто сте се ви удружили с онима који су клали Србе противу Срба који су били у партизанима? Зар то није издаја српског народа? Зар то није издаја Југославије? Одговорите на то питање.

Оптужени: Нека се то назове и издаја, нека се назовем издајником, за оно што сам заслужио нека Суд каже своје. Али народ је увидео да не може изаћи на крај. Ми смо имали око Врбаса 1.200 наоружаних људи, а у пет до шест градова било је око 30.000 усташа и Немаца.

Тужилац: А јесу ли се партизани борили против тих 30.000?

Оптужени: Јесу.

Тужилац: А јесу ли били присиљени да воде борбу и противу вас?

Оптужени: Јесу.

Тузилац: Пазите сада. Партизани воде борбу не само против усташа и Немаца него им се још и ви пењете на леђа, и ви их напада-те, поред Немаца и усташа, и правите споразум са Немцима и усташама против њих. *Па, када су се они борили против Немаца и усташа и против вас, како онда можете рећи да је народ био против њих, а за тај споразум?*

Оптужени: У нашем крају било је врло мало партизана.

Тузилац: А зашто је било врло мало? Јесте ли ви уништавали партизана на вашим територијама? Јесте ли примили обавезу пред Немцима и усташама, закључујући с њима уговор и споразум, да уништавате партизана на својим територијама? То је малопре прочитао председник.

Оптужени: Молим, прочитао је. Та обавеза није била таква да задовољимо Немце и усташе. Ми нисмо ишли за тим да њих задовољимо.

Тузилац: А јесте ли задовољавали тиме Немце? Шта је било главно Немцима и усташама? Је ли да уништавају партизана? Је ли то тачно?

Оптужени: Јесте. То је свакако тачно. Сигурно су ишли на то да уништавају партизана.

Тузилац: А када и ви идете на то да уништавате партизана, да ли ви тиме не помажете Немцима и усташама?

Оптужени: Казао сам, господине државни тужиоче, да сам тада био опкољен. С једне стране Цвијетин Тодић, Дреновић, Тешановић, Сава Божић и Марчетић, а с друге стране народ. Ја сам био опкољен.

Тузилац: Добро, ако су се Дреновић, Тешановић, Цвијетин Тодић, Сава Божић и Марчетић срозали и упали у издају свога народа, зашто сте и ви ушли у издају. Зар не видите да сте и ви право отишли у издају свога народа?

Оптужени: Па, видим.

Тузилац: Добро, оптужени Радићу, а касније када сте успоставили везу са Врховном командом оптуженог Михаиловића, када је дошао Бора Митрановић, да ли је Бора Митрановић казао: „Не може тако, има да се прекину везе“, или је казао: „Може се тактицирати, може се искоришћавати“. Да ли је говорио: „Не можемо против свих непријатеља одједном. Главни су непријатељи партизани.“

Оптужени: Тако, у томе смислу.

Тузилац: Да ли сте ви сматрали тада да тиме добијате одобрење за такав свој рад и од Врховне команде оптуженог Михаиловића?

Оптужени: Молим вас, шта је направљено погрешака, а ја сам их направио углавном преко зиме 1942/43 године, чим је дошао Митрановић је сам казао одмах да се смири, *има тамо у вашој књизи и једно писмо које је стигло осмог августа на Мајевицу Рачићу, где сам тражио да се успостави командовање, од озбиљних официра.* Нити Рачић нити Митрановић нису ништа доставили или

јесу, само ја не знам. Увек су говорили: „Чекај, чекај!" Ја сам неколико пута молио, крајем јуна је то било, на конференцији на Липовици. Онда је извршена подела команде у корпусе. Ја сам тражио да се што пре сменим. Тада је Тешановић предузео све на себе, у септембру, кад ја више ништа нисам радио.

Тужилац: Добро. Када је Врањешевић дошао код вас да ли је казао да долази од оптуженог Михаиловића?

Оптужени: Јесте. Казао је да долази од Врховне команде и да му је наређено од Врховне команде, имао је и папир, да иде у Западну Босну, али му нису биле одређене никакве функције. Ја тај папир нисам видео, али ми је казао његов брат од тетке, Радојчић, који је био у штабу.

Тужилац: Можете ли казати када је поп Саво склопио споразум са усташама и у које време?

Оптужени: Он је склопио тај споразум половином маја.

Тужилац: Пре него ви?

Оптужени: Пре мене, око 10 јуна.

Тужилац: Кад сте се вратили после оног састанка са Мољевићем, Кујунџићем и Михаиловићем, када сте постали члан Централног комитета, кад сте се после тога вратили у Босну, да ли сте том приликом добили директиве да ухватите везе са вођама Мачекове странке?

Оптужени: То није било стриктно наређење, него се тако причало да, ако можемо, да ухватимо везе са мачековцима. И ја сам нашао некога Мила Домазета, који је због тога ишао у Загреб, и кад се вратио каже: „Мачек је опкољен са усташама и не може му се прићи." Доцније је Домазет допао у апс и убијен. Зато постоје и сведоци.

Тужилац: Да ли су Тешановић, Дреновић, Врањешевић, на вашој територији дозвољавали да Немци шаљу своја обавештења са ваших радиостаница и преко ваших курира?

Оптужени: Ја тада нисам био командант.

Тужилац: А да ли сте ви то чули, то је за време Седме офанзиве, напад на Дрвар.

Оптужени: То ће бити 1944 године. Од септембра 1943, па до августа 1944, када сам провео око два месеца са одласком Врховној команди и док сам се вратио нисам био на положају.

Тужилац: А нисте ли штогод чули о тој сарадњи у погледу радиостаница, да су Немци давали обавештења?

Оптужени: Не знам.

Тужилац: Ја немам више питања.

Претседник: Ред је на одбрану. Има реч бранилац оптуженог Радића, адвокат Лазар Вучетић.

Бранилац Вучетић: Молим вас кажите нам где сте били ноћу између 31 марта и 1 априла кад се десило стрељање оних партизана у Јошави?

Оптужени: Ја сам био у Катовици на положају.

Бранилац: Колико је то далеко од вас?

Оптужени: Око 15 километара.

Бриилац: Да ли штогод знате на који је начин извршено стрељање ових заробљених партизана?

Оптужени: Ја о томе само мало знам. *Кад су дошли Шамо и мене довели на Катовицу, тамо је већ био скупљен народ, већао је народ, већали су одборници и питали су ме хоћу ли и ја с њима. Када сам пристао да пођем с њима онда је био формиран батаљон од домаћег људства и чете вујогианске, која је била под командом некога Море, као и од људства које је било као заштита штаба.*

Бриилац: Да ли сте ви имали непосредног или посредног утицаја у одлучивању за стрељање ових одведених партизана? Имате ли ма каквог утицаја у томе?

Оптужени: *Не, они су казали да ће збринути Стојановића. и предати Га партизанима. Ту је био и један муслиман, Дедић, њега су довели код мене и ја сам Га питао: „Шта ти желиш?“ Одговорио ми је: „Да мене оставите код Феодора Ореичанина.“ Ја сам казао да Га тамо упуте и он је тамо и остављен све докле усташе нису продрле.*

Бриилац: Да ли сте ви у својој души били за сарадњу са партизанима пре него што сте изабрани за команданта, или не?

Оптужени: Ја сам био за сарадњу, за сваку слогу, јер ми ни на крај памети није падало да може доћи до овако великог трвења.

Бриилац: Сутрадан после онога пуча, на збору у Опсјечком ви сте изабран за команданта.

Оптужени: Јесам.

Бриилац: *Кажите нам јесте ли по својој слободној вољи изјавили да ћете се примити или не, и је ли на вас вршен у томе каква притисак?*

Оптужени: *Ја нисам имао свет уза себе и видео сам да ме чувају.*

Бриилац: *Још једно питање. Чиме можете доказати да сте били од Јошавке удаљени петнаест километара?*

Оптужени: *Са мнош је био Остоја Радоњић. Ми смо тамо били код једне католичке куће и срели смо једног човека, Маџана, који нам је казао шта се догодило у Јошавки.*

Бриилац: Ви сте у јулу месецу 1942 године постали командант свих четничких одреда у Босни.

Оптужени: Јесте.

Бриилац: Да ли сте свим четничким операцијама, које су вођене од јула 1942 до септембра 1943 године кад сте смењени, лично руководили тим акцијама или не, и ако не, ко је руководио?

Оптужени: У почетку није било никаквих акција. Борба је била децембра месеца на Мањачи. Тамо је водио борбу Вукашин Марчетић. После, кад су партизани дошли из Крајине и пролетери из Србије и Црне Горе, почетком децембра, онда сам ја био на конференцији у Кулашима и никоме није било издато наређење за борбу. Био је са мнош Врањешевих. Никоме није издато наређење за борбу, али су људи ишли и сами се борили. Кад су партизани

продрли унуГпра, пиШао сам Врањешевиха: „Шта ћемо чиниши?“ Казао је да се повучемо за ИсШочну Босну. Ја сам наредио, Шо чеШника. иШо има да се сасШанемо на одпочиваљки. Чекали смо пеш дана, они нису дошли. Курир је донео писмо и казао ко је кукавица нека бежи, ми осиајемо. Онда смо се Врањешевих и ја повраишли ка Црном Врху.

Бранилац: Постављам прецизније питање. Да ли су осам команданата, који су били вама подређени, од вас тражили директиве приликом операција или су на своју руку радили?

Оптужени: Сваки на своју руку. Од мене нису ништа тражили. Команда је само то толико написала како треба да се држе.

Бранилац: Јавни Шужилац поШсеШно вас је на Шо, да сШе имали два сина, да су оба погинула у народноослободилачкој борби. Ја вас пиШам: Ша чињеница да су вам оба сина поГинула на линији народноослободилачке борбе, да вам је породица била у лоГору усташком, да ли је то што сте били окружени таквим чињеницама утицало на вашу одлуку да приђете четницима или не?

Оптужени: Можда и то. Ја сам остао сам. Ја сам имао мало имањце. ИзГубио сам све. Онда су дошли људи из 50 села а ја, нисам имао ниједноГ човека уз себе и шта сам моГао да чиним.

Бранилац: Одговорите на ово питање. Вама је претседник прочитао масу проГласа, писама, наредба и тако даље, да ли сте ви састављали те исправе или сте их само потписивали?

Оптужени: Ниједно моје писмо нисам ја писао, јер ја не знам ни на машини писати нити саставити писмо. Негде је писао мој помоћник, неГде онај из пропаГанде, неГде капетан Иејић. У њеГа су имали поверења. И он је направио десет пута више неГо што јесте.

Бранилац: Како објашњавате да сте се ви без икаквог школског образовања примили положаја команданта?

Оптужени: Ја се нисам ни примио да будем стално командант. Ми смо тражили у писму од 8 августа, које је стигло на Мајевицу, да дођу официри, а не да ја водим, стварно неписмен.

Бранилац: Вама се ставља на терет сарадња са окупатором, што значи да сте били у пријатељским односима са окупатором. Ако сте били у пријатељским односима са окупатором, зашто нисте свога сина, који је био у Јасеновцу, спасли? Да ли сте што покушавали у томе смислу.

Оптужени: Покушао сам, али није ишло. Јавио се један човек из Бање ЈТукe, који је разговарао са ондашњим великим жупаном. Тај велики жупан био је народни човек, а да је био народни човек види се и из тоГа што су Га усташе убили. Он је рекао да је мој син жив у Јасеновцу, па је рекао да ће један човек из Бање Луке отићи у Јасеновац. Он је добио пропусницу и оишишао у Јасеновац. Пустили су га тамо. Али кад се вратио, ухапшен је у Старој Градишци и читава Годину дана није долазио натраг. Кад се вратио, послс Годину дана, рекао је да је био с мојим сином, да Га је видео у Јасеновцу, али каже да су га на повратку усШаше ис-

пребијале и он је остао у болници. Из тога, се види да ли сам ја био пријатељ усташа и да ли су они били моји пријатељи. Сем тога, мој син и моја два сестрића, и још двадесет мојих рођака, Јошавчана, који су погинули, сахрањени су у Котор Вароши. Да сам ја био пријатељ усташа, ја бих отишао у Котор Варош да њихова мртва тела пренесем и да их сахраним.

Бранилац: Када сте први пут дошли у контакт са Врховном командом Драже Михаиловића и на основу чега је Рачић, преко кога сте одржавали везе са Врховном командом, посумњао у вас да ви нисте одани четничкој ствари већ да сте...?

Оптужени: Рачић је рекао мојим куририма: ви сте комунистички одред.

Бранилац: На основу чега?

Оптужени: Тако су му ваљда доставили, ја се не сећам.

Бранилац: Прочитано вам је писмо које сте упутили Рачићу, у коме кажете да сте поубијали 60 најбољих партизанских руководилаца. Где су те борбе вођене у којима је ликвидирано ових 60 партизанских руководилаца?

Оптужени: На Јошавки били су Новаковић, Ђурић и тај Моравац. Они су водили четнике. На Чечави водио је четнике Симо Миладић. Били су неки људи ухапшени, међу њима и заменик политичког комесара неки Брацо Прерадовић, мислим да има и његово писмо, и њега знам добро, затим на Чемерници водио је Лазо Тешановић...

Бранилац: Кад су те борбе вођене да ли сте ви за те борбе давали и какве директиве и да ли су вам их они тражили пред почетак борбе, да ли сте командантима на Чемерници давали директиве?

Оптужени: На Чемерници је био Лаза Тешановић са својим војницима и он ме је позвао тамо да дођем. Тамо смо и отишли. Он је водио борбу и пре и после мога доласка. На Мотајици био је Јова Китић, мој помоћник, а ја сам отишао Тешановићу и Лазичићу. Тамо у борбама на Мотајици напали су Данка. Било је 50 заробљених. Било је и неких 10 људи још остало, а ударио је некакав човек из Источне Босне, кажу да је четник и да Га шаље Врховна команда. Ових 10 људи упућено је било с њиме у Крајину. Касније су Га убили пошто је био четник. То ми је рекао Генерал Родић да су оног његовог изрода убили ових 10 људи.

Бранилац: Да ли сте ви заробљене партизане предавали Немцима?

Оптужени: Нисам. Нека се питају сви о томе. Никада нико није био издат, а најмање има 100 људи оријентисаних комунистички и партијаца, које сам заштитио. Ја сам постављао страже код њих, јер су их хтели тући. На пример Младен Стојановић био је код 53-ће дивизије у Бања Луци и њему сам морао рођеног брата послати месец дана да Га чува. Тако сам урадио и код сестре Драге Мацара, која је била заробљена. И код ње сам поставио стражу. На тај начин сам најмање 200 људи заштитио. Наравски, можда, је негде нешто и промашило.

Бранилац: Коју сте борбу ви лично водили против партизана и када?

Претседник: Па он је главнокомандујући на томе делу!

Бранилац: *ОнШужени, коју сШе лично борбу ви водили против партизана и када?*

Оптужени: *Ја сам се борио проишв усташа, а против партизана никада.*

Бранилац: *А да ли сте споразум склопљен са усташама против партизана испуњавали?*

Оптужени: *Нисам никада. Има ту и писмо њихово, у коме кажу да нисам ништа испуњавао.*

Бранилац: Кад вас је питао претседник ви сте рекли да има још ствари које у истрази нисте рекли, а требали сте их рећи. Можете ли нам објаснити које су то ствари?

Оптужени: Можда сам требао неке сведоке поменути, а има и још неких других ствари којих се сад не могу одмах сетити.

Бранилац: Је ли ваша жеља била да постанете члан Централног националног комитета и како је дошло до тога да без неких нарочитих способности постанете члан тога комитета?

Оптужени: Мене је позвао Захарије Остојић у истакнути центар и ја сам тамо дошао крајем јуна 1944 године. Иначе од 1 септембра 1943 године ја нисам имао никакву функцију.

Бранилац: Дакле, после првог септембра 1943 године ви сте постали члан Централног националног комитета? Шта сте радили као члан Централног комитета?

Оптужени Радић: Кад сам дошао 1944 у Прањане ја сам питао само ово, да ли су у разговору који су водили дали упутство број 5, за које су курири ишли и донели. То је за позадинску службу. То је једно, а друго дали су ми „Равногорску демократску сељачку организацију“ и то неколико примерака да се умножи. Кад су партизани ударили то су однели. И неколико листова „Равна гора“, то је све.

Бранилац Вучетић: У времену кад сте били командант преко кога сте добијали директиве из Врховне команде?

Оптужени Радић: Никад са Врховном командом, сам је Бора Митрановић...

Бранилац Вучетић: Од доласка Боре Митрановића, па кад сте престали као командант, ко је у ствари руководио четничком акцијом?

Оптужени: Врањешевих. Врањешевих је постављен и 1942 године за начелника штаба. Поставили су га команданти. А 1943 године 2 и 3 маја изабран је за команданта операција у команди четничких одреда.

Претседник: Ко је стварно руководио операцијама?

Оптужени: Операција већег стила није било. Сваки на своју руку.

Претседник: А мањим операцијама против партизана?

Оптужени: Па команданти, кад су бежали.

Претседник: Од кога бежали?

Оптужени: Од партизана.

Претседник: А кад сте ишли заједно са Немцима?

Оптужени: *(Оптужени не одговара).*

Претседник: Каква је била улога Враћешевића?

Оптужени: Враћешевић је био командант операција у 1943 години.

Претседник: Је ли Враћешевић руководио операцијама?

Оптужени: У оно време није било пуно партизана.

Претседник: Је ли на Мањачи руководио операцијама?

Оптужени: Ја тачно не знам, а писао је наредбе.

Бранилац Вучетић: Да ли је Врховна команда преко Боре Митрановића наредила да тактизирате са Немцима?

Оптужени: Ја кажем да сам овај папир добио од начелника штаба Врховне команде, а кад је Бора дошао средином фебруара, онда је: како је Бора рекао тако се радило. О томе се може и Враћешевић запитати.

Претседник: Јесте ли ви примили овакав акт немачке команде број 97 од 18 марта 1943 године упућено Раду Радићу, команданту четника, положај: „Следеће особе за које се сумња да су партизани и које се налазе код једне јединице Вукашина Марчетића имају се предати немачкој команди у Бањој Луци." Затим се набрајају особе као: Рендић, Михаловић и други, из Маричке, као и за једног партизана, заробљеног у селу Соколову без оружја, кога треба одмах уручити немачкој команди?

Оптужени: Чим сам ја био у Бањој Луци ми смо наредили да се ништа не треба извршавати, а ово се не сећам да сам добио. Са мојим знањем нико није требао да се изручи и ја нисам хтео да се изручи.

Претседник: Ви сте казали да ваши команданти не извршују.

Оптужени: Ви сте то нашли у Бањој Луци?

Тужилац: Нисмо нашли, то је ваше наређење.

Претседник: Има и таквих. Ево акта од 2 августа 1943 године (чита у изводу): „Данас партизани одржавају збор у Врбљанима. Командант ове бригаде је известио ову команду да данас партизани одржавају збор у Врбљанима. Број присутних није познат. Грађанство из села са територије партизана је све позвано. Ова команда је мишљења да треба наведено место да се бомбардује. Командант Тривунчић."

Претседник: Ко је Тривунчић?

Оптужени: То је у Кочићевом одреду.

Претседник: Командант батаљона „Карађорђе"?

Оптужени: Не. Око Јајца и Мркоњића.

Тужилац: Ко је његов виши командант?

Оптужени: Био сам ја.

Тужилац: А Дреновић?

Оптужени: Дреновић није ништа извршавао, него је радио све на своју руку, шта је хтео.

Претседник: (чита у изводу) „Штаб врховног четничког батаљона „Карађорђе", заповеднику Биндеру... муницију за разбијање про-

летерске банде тражним." Командант Арсенић пише и тражи да му се пошање муниција и ови под бројем 28 23 српња (јула) 1942 одговарају: „Заповеднику четничког батаљона Прибинић, да би се узело у разматрање тражење треба да буде писано латиницом, а не ћирилицом, јер је ћирилица у НДХ најстрожије забрањена. Писма да не смеју носити државни печат, пошто је први услов споразума признавање врховства НДХ..." и тако даље, „...иначе с обзиром да још нисте добили ову заповест од вашег одреда преставка ће се узети у поступак ради додељивања стрељива, јер је за ово једино надлежно министарство да донесе одлуку. Поручник Прокеш."

Оптужени: Можда је то писано на своју руку.

Претседник: Па то значи да је сваки на своју руку писао?

Оптужени: Њима је наређено шта ће да раде.

Претседник: Овај акт јесте ли ви прочитали пре него што сте потписали?

Оптужени: Нисам, поготово онда сам био болестан. Лалић и Перрић су официри.

Претседник: Јесте ли имали поверења у ваше сараднике команданте?

Оптужени: Једно време сам имао поверења, а кад сам видео да траљаво иде, тражио сам од Бора Митрановића да се сменим.

Претседник: Је ли вас сменио?

Оптужени: Јесте, 1 септембра.

Претседник: Које године?

Оптужени: 1943 године.

Претседник: Можете да седнете.

Тужилац: Само још једно питање. Кад сте постали члан Централног националног комитета?

Оптужени: 1944 године почетком месеца јуна, а дошао сам на терен почетком августа.

Тужилац: Да ли сте три исказа. У једном моменту исказали сте да сте постали 1943.

Оптужени: Ја сам рекао да сам 1943 1 септембра предао Тешановићу војну команду и нисам вршио никакву функцију до 1944 године, кад су ме позвали у Врховну команду месеца јуна.

Тужилац: А шта сте радили за то време?

Оптужени: Ништа нисам радио. Био сам код мојих пријатеља у Трбачу, Јошанима. Једанпут сам био позват од Боре Митрановића и Враћешевића у штаб. Казали су да ћу бити именован за члана националног комитета и да радим и сарађујем са њима. Ја им рекох да не знам, јер ништа нисам добио од Врховне команде. Онда се Враћешевић наљутио што нисам хтео да долазим у штаб и било је претпирке у оно време међу нама.

Претседник: Добро.

Тужилац: Ко је вас сменио са положаја, по чијем наређењу сте смењени са војне дужности?

Оптужени: Митрановић је рекао по наређењу Драже Михаиловића. Он је тако рекао.

Претседник: *Даље молим...*

Бранилац оптуженог Враћешевића: Молим ја бих хтео да га питам кад је Враћешевић дошао код њега...

Претседник: *То имамо раиичијићено.*

Бранилац: *Знам, видео сам али бих хтео да он каже зашто је дошла та смена да Враћешевић дође у његов штаб?*

Претседник: *Добро. Питајте.*

Бранилац: Откуда је Враћешевић дошао на положај начелника штаба?

Оптужени: Он је дошао из Источне Босне.

Бранилац: Ко га је поставио за начелника штаба?

Оптужени: Команданти одреда.

Бранилац: А знате ли који су били ти команданти?

Оптужени: Знам. Сава Божић, Тодић, Лука Радић, и други.

Бранилац: Је ли то неко веће њега поставило?

Оптужени: Мислим да јесте.

Бранилац: Јесте ли ви били присутни?

Оптужени: Јесам.

Бранилац: Добро. Да ми кажете још једно. Кажете кад су дошли партизани из Србије и Црне Горе да је Враћешевић био против тога да се с њима води борба него да се отступи за Источну Босну. Због чега је такво мишљење дао?

Оптужени: Шта ја знам. Ја сам питао Враћешевића шта ћемо. Ми смо држали конференцију а партизани су нас напали. Четници су водили борбу без наређења.

Бранилац: Јесте ли имали борбених снага расположивих тога момента?

Оптужени: Могли смо послати курира. Борба је трајала дан-два и четници су се повукли. Ја питах Враћешевића да ли да се повучемо за Источну Босну.

Бранилац: Је ли Враћешевић био за борбу са партизанима?

Оптужени: Да се повучемо. И ја и он били смо за то да се, повучемо у Источну Босну и ми смо се повукли на отпочиваљку. Био сам на Јошаници, узео жену и дете, и преко Црног Врха...

Бранилац: Ви сте били командант две године и ја желим да чујем шта кажете да ли је Враћешевић настојао да се води борба против партизана или да се не води.

Оптужени: Обојици нас је била жеља да се не води него да идемо...

Претседник: А да ли сте водили борбу?

Оптужени: Дошли смо на отпочивање и наредили Душану Новковићу да иде за нама, а они су одговорили преко курира који је дошао, да ко је кукавица, кажу, нека бежи, ми остајемо да борбу водимо. Они су радили по својој глави.

Бранилац Враћешевића адвокат Блажо Радовић: Сваки за себе, је ли?

Оптужени: Јесте.

Претседник: После доласка Врањешевића, после његовог постављења за начелника штаба, за команданта Западне Босне, казали сте да сте имали заједничку жељу да се не борите, а да ли су, и поред жеље ваше и Врањешевића, после његовог доласка, на терену вођене борбе против партизана, а на другој страни да су били четници са усташима и Немцима?

Оптужени: Па, онда је било мањих борби...

Претседник: Мени је доста.

Бранилац Мољевића: Ја бих хтео да питам у вези са Централним националним комитетом...

Претседник: Зар та ствар није довољнорашчишћена?

Бранилац Мољевића: Донекле рашчишћена, али ја бих хтео да се још мало рашчисти, дозволите ми да поставим конкретно питање, па ћете видети...

Претседник: Молим, само најконкретнија питања.

Бранилац Мољевића: Ваши команданти чинили су споразуме са Немцима и усташима, да ли сте добијали каква упутства и налоге од Централног националног комитета да такве радње извршите?

Претседник: Ја налазим да је то питање неумесно, због тога што је он на њега одговорио рекавши да - када је известио национални комитет о досадашњем раду - добио је разрешицу за свој рад.

Бранилац Мољевића: То је било 1944 године...

Претседник: И 1942 и 1943 преко Радића.

Бранилац Мољевића: Ја то нисам чуо.

Претседник: Дужност је свих лица да пажљиво прате суђење.

Бранилац Мољевића: 1944 Године да ли сте ви, оптужени Радићу, знали да је постајао национални комитет у 1942 Години у времењу склапања тих споразума са Немцима и усташима?

Оптужени: Не сећам се, али када је Бора дошао од њега сам чуо за национални комитет.

Бранилац Мољевића: Ви сте малочас казали да је био присутан Мољевић, а после сте рекли да се не сећате. Да ли се можете тачно сетити да ли сте оптуженом Мољевићу казали о том споразуму и да ли је нешто на то одговорио? Да ли се сећате или не?

Оптужени: Не сећам се.

Бранилац Мољевића: Остајете ли или не при томе да сте то саопштили Мољевићу?

Претседник: Ето, видите, како оптуженог доводите у незгодну ситуацију а довољно је јасно одговорио. После одмора ја сам му поставио тачно питање и он је одговорио.

Бранилац Мољевића: Он је казао да се не може сетити.

Претседник: Првог пута је био доста нејасан, али по други пут кад сам му поставио питање: шта су вам рекли Мољевић и Кујунџић поводом споразума направљеног са Немцима, он је одговорио: „Питали су ме обојица да ли смо се обавезали, а ја сам изјавио, да овај споразум не поштујемо...”

Бранилац Мољевића: Ја предлагем да се изврши суочење опШуженог Мољевића и опШуженог Радића, како би на Шај начин мало боље евоцирали Ше моменте и на тај начин пред Судом била јасна и чиста ситуација о том разговору.

Бранилац Мољевића: Хтео бих да пита мој брањеник оптуженоГ Радића.

Претседник: Изволите преко браниоца. (Претседник се обраћа оптуженом Мољевићу). Шта желите конкретно? Ви ме не чујете и морам да вичем.

Оптужени Мољевић: Желим да питам оптуженоГ Радића кад је дошао у Крајину да ли сам ја присуствовао разговорима или Кујунић.

Претседник: Суд је чуо. Можете сести.

Претседник (Обраћа се браниоцу Радићу): Имате ли даља питања?

Бранилац: Не.